

Nasjonalt risikobilde – nye utfordringer

Avdelingsleder Erik Thomassen

ESRA-seminar

Endret risikobilde - sårbarhet i transportsektoren

Onsdag 8. februar 2012 kl 11:30 - 15:30

- Forebygge
- Redusere
sårbarhet
- Beredskap
- Håndtere

Nasjonalt risikobilde

- Nasjonalt risikobilde - en systematisering
- Tenkelige verstefallsscenarioer (lav sannsynlighet – høy konsekvens)
- Sektormyndigheter med fagkompetanse – DSB som prosesseier
- En løpende prosess – nasjonalt risikobilde skal utvides og videreutvikles

Hensikt

- Grunnlag for vurderinger av behov for kompetanse og kapasitet i sektorene og på tvers av sektorene
- Grunnlag for beredskaps- og kontinuitetsplanlegging
- Grunnlag for øvelser
- Grunnlag for tilsyn

Prosesen i fire trinn

Samfunnsverdier	Konsekvenskriterium
Liv og helse	1.1 Dødsfall 1.2 Skader og sykdom 1.3 Fysiske påkjenninger
Natur og miljø	2.1 Langtidsskader på natur og miljø
Økonomi	3.1 Finansielle og materielle tap
Samfunnsstabilitet	4.1 Sosial uro 4.2 Forstyrrelser i dagliglivet
Styringsevne og territoriell kontroll	5.1 Svekket nasjonalt styringsevne 5.2 Svekket kontroll over territorium

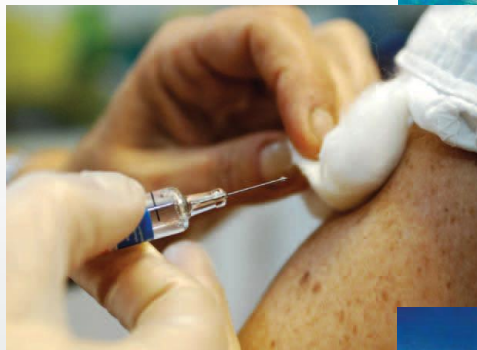

Risikoområder i Nasjonalt risikobilde publisert mars 2011

Naturhendelser

- **Ekstremvær**
- **Fjellskred**
- **Pandemi**
- **Tørke/ energikrise**

Store ulykker

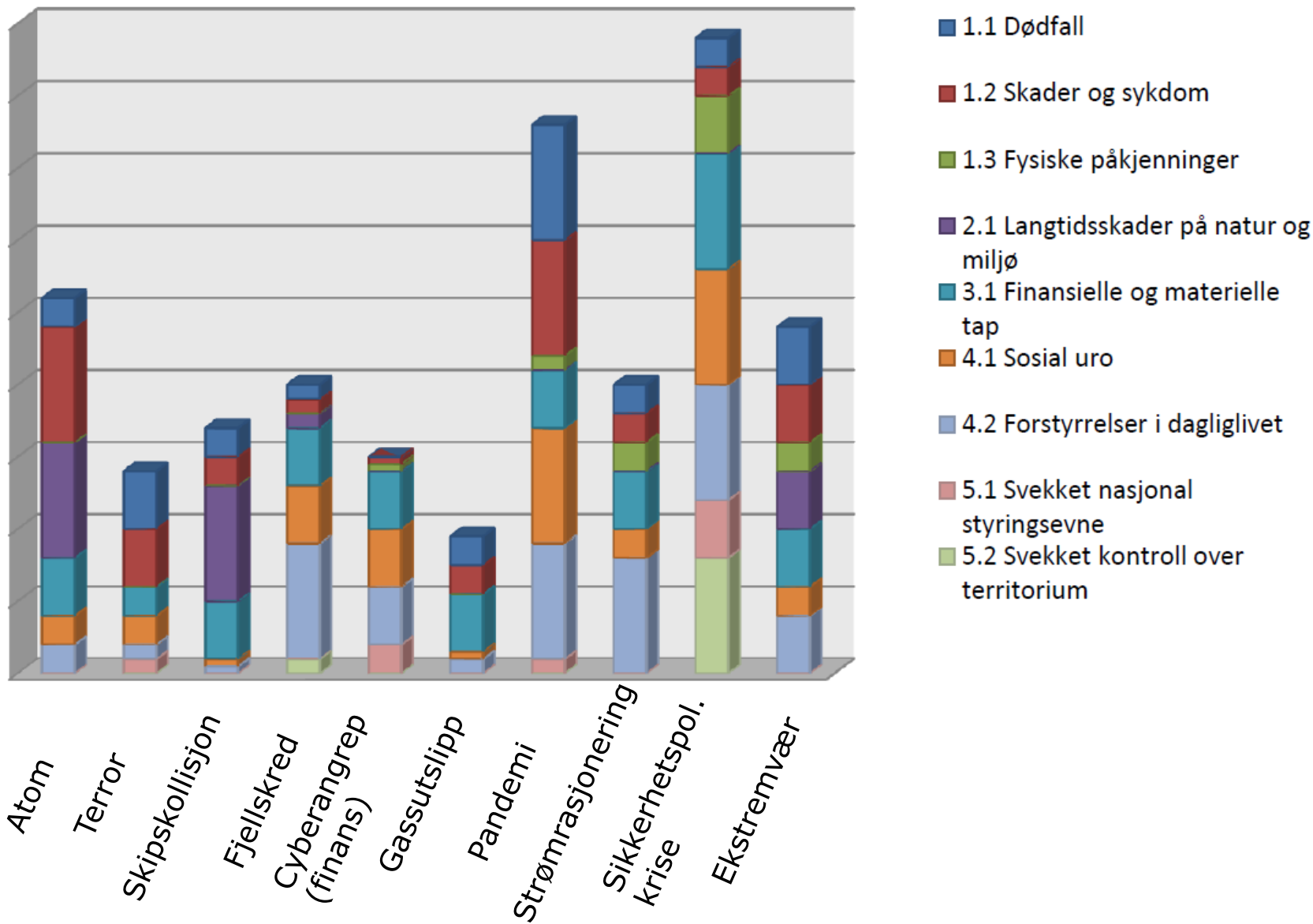
- **Atomulykke**
- **Skipsulykke**
- **Farlige stoffer**

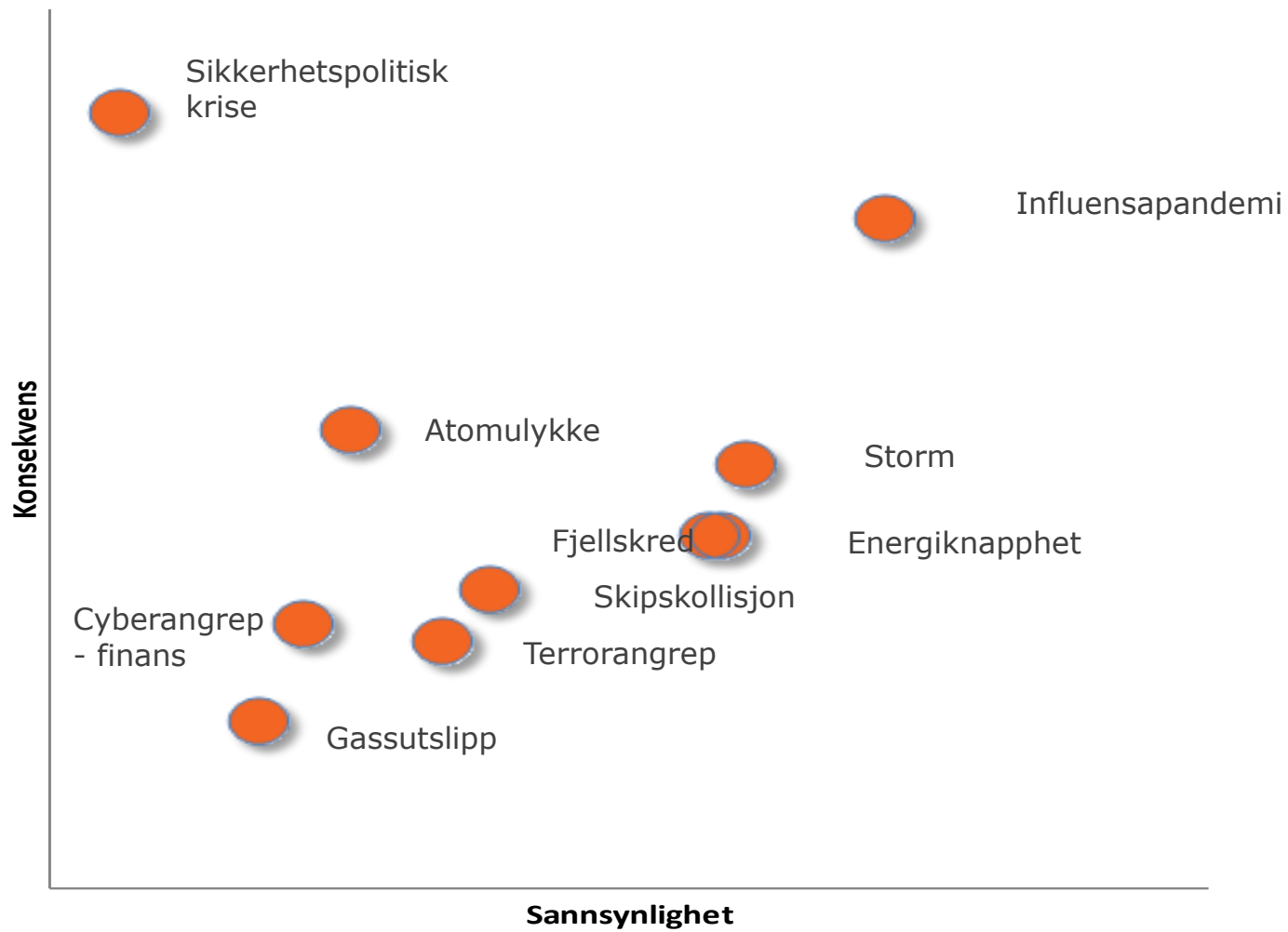
Tilsiktede handlinger

- **Terrorisme**
- **Cyberangrep**
- **Sikkerhetspolitisk krise**

```
(eval):350:in `json_read'  
(eval):348:in `open_uri'  
C:/DOCUME~1/kode/LOKALA~1/Temp/eee.mouseh  
C:/DOCUME~1/kode/LOKALA~1/Temp/eee.mouseh  
(eval):348:in `json_read'  
(eval):258:in `load_user_script'  
(eval):255:in `[]'  
./lib/mouseHole.rb:963:in  
./lib/mouseHole.rb:278:  
./lib/mouseHole.rb:26  
./lib/mouseHole.rb  
./lib/mouseHole  
./lib/mouseHole  
./lib/mouseHole  
./lib/mouseHole  
C:/DOCUME~1/kode  
: in  
C:/DOCUME~1/kode
```


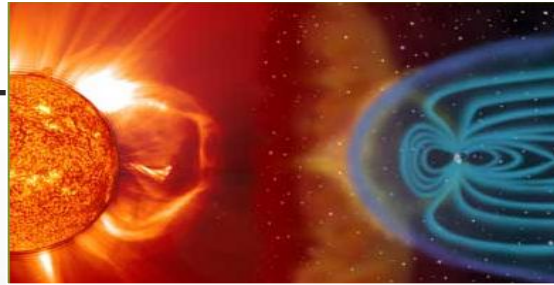

Scenarier - høsten 2011

- Solstorm
- Vulkanutbrudd
askesky/askenedfall
- Stor ulykke offshore
- Transportulykke
farlige stoffer
- Stor skogbrann

Oppdatert risikobilde vil foreligge
15. mars 2012

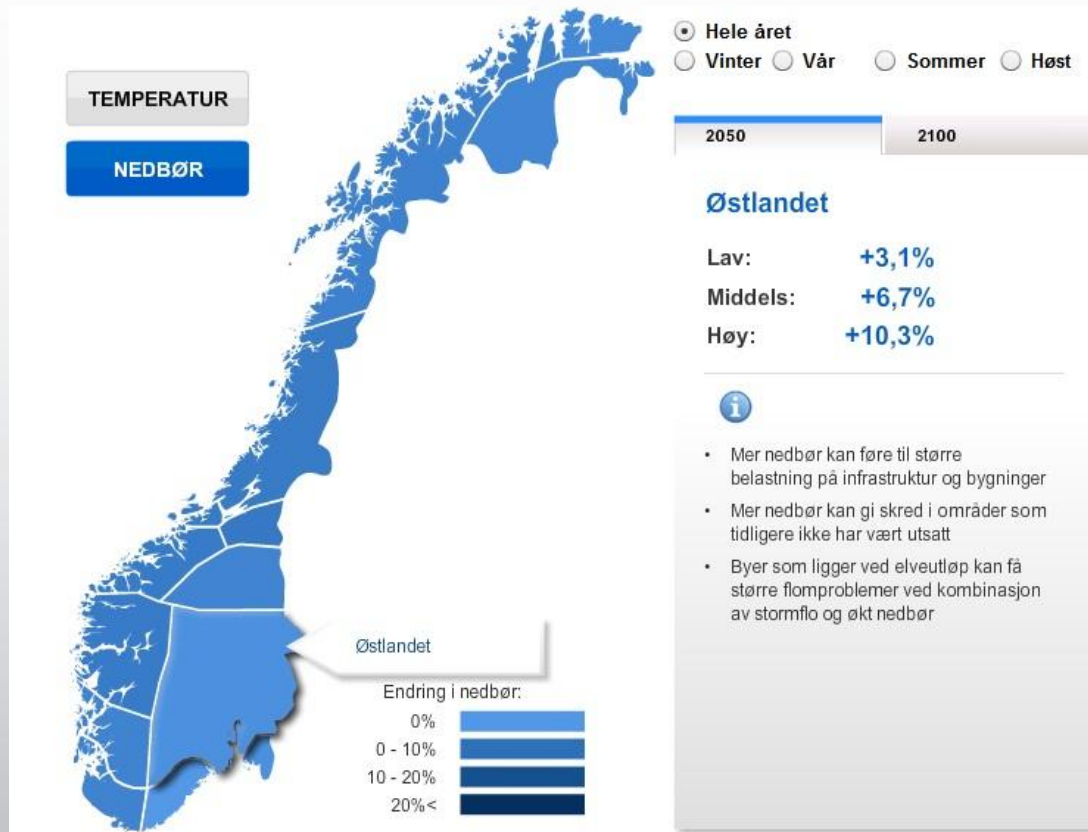
Scenario/risikoområde	Mulig effekt for transportsektoren
Atom	Eventuelt lokale forstyrrelser i fremkommelighet
Terror	Skader på mennesker og infrastruktur, forstyrrelser i fremkommelighet
Skipskollisjon	Skader på mennesker, akutt forurensing, lokale forstyrrelser
Skred	Skader på mennesker og infrastruktur. Redusert fremkommelighet.
Flom	Skader på mennesker og infrastruktur. Redusert fremkommelighet.
Cyberangrep	Kan ramme trafikkstyringssystemer, logistikksystemer, internettbaserte tjenester
Industriulykke	Lokale forstyrrelser i fremkommeligheten
Pandemi	Mangel på arbeidskraft både i egen sektor og i sektorer man er avhengig av
Strømutfall	Kan ramme jernbanen direkte; dessuten trafikkstyringssystemer, logistikksystemer, EKOM, spesielle installasjoner, drivstoffmangel
Ekstremvær	Omfattende skader på infrastruktur, strømutfall, svikt i EKOM
Solstorm	Skader på jernbanens infrastruktur, strømutfall, forstyrrelser i satellittbaserte tjenester (navigasjon) og kommunikasjon
Vulkanutbrudd (Island)	Forstyrrelser (stopp) i flytrafikken, økt trafikk på vei og jernbane
Offshoreulykke	Lokale forstyrrelser
Ulykke transport farlige stoffer	Skader på mennesker og infrastruktur, lokale forstyrrelser
Brann	Skader på mennesker og infrastruktur, lokale forstyrrelser

Trender – hva kan vi vente oss mer av?

- Klimautfordringen (varmere, våtere og kanskje også villere)
- Sårbarhetsutfordringen
 - Økt avhengighet av EKOM
 - Økt avhengighet av IKT
 - Økt avhengighet av kraftforsyning
 - Just in time: økt avhengighet av forutsigbar transport
- Mindre grad av aksept for svikt i kritiske samfunnsfunksjoner

Klimautfordringen

- Mer nedbør
- Varmere
- Vind?

- Større og hyppigere lokale regnflommer
- Økt skredfare
- Mer snø i høyfjellet

Kilde: NOU 2010:10

Mer robust kraftforsyning – mindre robust samfunn

- Forsyningssikkerheten er 99,99% og har blitt stadig bedre
- Likevel ikke mulig å garantere mot langvarige strømbrudd
- NVE: De som er kritisk avhengig av strøm må sikre seg gjennom alternative løsninger
- Det som er vunnet gjennom bedre forsyningssikkerhet oppveies av at samfunnet har gjort seg mindre i stand til å klare seg uten strøm
- EKOM- og IKT særlig problematisk

Mobilnettene er ikke beredskapsnett

- Mobilnettene er bygd ut og designet ut fra kommersielle hensyn
- Beredskap er i utgangspunktet ikke lønnsomt
- Mobilnettene er i stor grad avhengig av at kraftnettet fungerer
- Økende strømvhengighet også for andre typer teletjenester
- Problemene i Telenors nett i mai/juni 2011 skyldes andre forhold enn svikt i kraftforsyningen

IKT

- *de verdier vi ønsker å beskytte, øker [...] i takt med samfunnsutviklingen og den økende produksjonen av informasjon [...]*
- *truslene mot sikkerhetsgradert og annen skjermingsverdig informasjon er i sterk økning; særlig akselererer [...] oppfinnsomheten med hensyn til at utvikling av skadevare på IKT-systemer*
- *sårbarheter knyttet til IKT-systemer og -prosesser øker, noe som igjen øker mulighetene for at uvedkommende får tilgang til skjermingsverdig informasjon.*
- *tiltak for å redusere sårbarheter utvikles ikke i samme takt som utfordringene*

Kilde NSM

IKT-sårbarhet

- IKT-systemer er i seg selv sårbare. De fleste IKT-problemer skyldes menneskelige og tekniske feil
- Svikt i kraftforsyningen rammer også IKT
- Viktig at den enkelte virksomhet jobber systematisk for å redusere sårbarheten og planlegger for å sikre kontinuitet i driften også om primærløsningene svikter

Just in time

- Kostnadspress medfører behov for å redusere lagerhold
- Lageret befinner seg under veis
- Utviklingen medfører at sårbarheten i samfunnet øker
- Brudd i logistikkjedene kan medføre mangel på viktige varer og reservedeler
- Økte krav til infrastruktureiere
- Må planlegges for at avbrudd like fullt kan skje

Oppsummering

- Nasjonalt risikobilde – felles planleggingsgrunnlag
- Naturulykker er den største utfordringen
- Klimaendringer kan forsterke dette ytterligere
- Viktigste utviklingstrekk for øvrig: Økt avhengighet av kraft, EKOM, IKT og transportinfrastrukturen medfører at samfunnet er mer sårbart enn tidligere
- Må medføre tydeligere forventninger til infrastrukturetatene
- Men også tiltak for å styrke redundansen hos de som er avhengig av leveranser

